

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA
PREDLAGAČ PROPISA
Ministarstvo prosvjete
NAZIV PROPISA

Program za suzbijanje vršnjačkog nasilja i vandalizma u obrazovno-vaspitnim ustanovama u Crnoj Gori s Akcionim planom 2019-2021. godina

1. Definisane probleme

- **Koje probleme treba da riješi predloženi akt?**
- **Koji su uzroci problema?**
- **Koje su posljedice problema?**
- **Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?**
- **Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?**

Vršnjačko nasilje jedan je od rizika kojem su izložena djeca i mladi. Ne postoji jedinstvena definicija vršnjačkog nasilja, ali se najčešće opisuje kao ponavljano nasilno ponašanje prema nemoćnijem vršnjaku. Čini ga ponavljanje bar 2-3 puta raznih oblika nasilja, u kraćem ili dužem vremenskom intervalu, starijeg djeteta nad mlađim, više djece nad jednim ili snažnijeg djeteta nad slabijim. Vandalizam je izraz kojim se u širem smislu opisuje svako oštećenje neke, po pravilu tuđe stvari tj. imovine.

Analiza slučajeva vršnjačkog nasilja i vandalizma u obrazovno-vaspitnim ustanovama u Crnoj Gori koju je uradilo Ministarstvo prosvjete ukazala je na potrebu donošenja ovog Programa kojim su predviđene konkretne mjere koje se odnose na učenike, njihove roditelje, zaposlene u obrazovno-vaspitnim ustanovama i druge nadležne institucije. Iako su Programom predviđene i edukativne aktivnosti u cilju prevencije navedenih pojava, kao jedan od značajnih rezultata očekuje se porast broja evidentiranih slučajeva vršnjačkog nasilja, odnosno povećanje njegove vidljivosti. Kada društvene pojave postanu vidljive mogu se planirati i realizovati aktivnosti na njihovom suzbijanju.

2. Ciljevi

- **Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?**
- **Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.**

Imajući u vidu da se Strategija za prevenciju i zaštitu djece od nasilja za period 2017–2021. godina bavi suzbijanjem nasilja u širem smislu, ovaj Program se na ciljan, konkretan i dublji način usmjerava na prevenciju i suzbijanje jedne forme nasilja, odnosno na vršnjačko nasilje u okviru obrazovno-vaspitnih ustanova. Takođe, proširen je i na segmenat koji se orijentiše na smanjenje pojave vandalizma. Ciljevi Programa su:

- Poboljšanje prevencije nasilja u obrazovno-vaspitnim ustanovama
- Smanjena pojava vandalizma u obrazovno-vaspitnim ustanovama.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba**

razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatomu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).

- Obrazložiti preferiranu opciju?

Implementacija Programa biće vidljivi kroz:

- Trend unapređenja pravnih normi, evidencije i praćenja pojave nasilja u školama.
- Trend poboljšanja kompetencija kadra, unapređenja realizacije preventivnih programa, mjera, prakse i rasta pozitivnih stavova i saradnje.
- Trend povećanja broja škola sa uvedenim službama zaštite, primjene tehničke zaštite, sistema praćenja i saradnje
- Trend poboljšanja bezbjednosti u školama i realizacije mjera prevencije vandalizma.

4. Analiza uticaja

- **Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.**
- **Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).**
- **Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.**
- **Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.**
- **Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.**

Implementacijom Programa biće:

- Formiran tim za praćenje pojave nasilja i vandalizma pri Ministarstvu prosvjete
- Formirani timovi za bezbjednost u svim školama
- Unaprijeđeno Uputstvo „Podjela odgovornosti i postupanje u cilju prevencije i u slučajevima pojave nasilja“
- Unaprijeđen pravni okvir
- Sprovedene odgovarajuće obuke
- U MEIS aplikaciji unaprijeđen modul za praćenje nasilja i vandalizma
- Otvorena telefonska linija za prijavu slučajeva nasilja i vandalizma u obrazovno-vaspitnim ustanovama
- Povezane škole i centri za socijalni rad za sprovođenje mjera podrške i rad s porodicama u većem riziku da se desi nasilje, osmišljeni planovi podrške za počiniocima i žrtve nasilja
- Organizovane službe tehničke zaštite i službe fizičke zaštite sa edukovanim zaštitarima
- Urađeni planovi zaštite obrazovno-vaspitnih ustanova.
- Postavljene/popraljene dvorišne ograde, kapije, druge fizičke prepreke za sprečavanje pristupa vozilima, pješacima i sl.
- Unaprijeđena saradnja s Upravom policije

5. Procjena fiskalnog uticaja

- **Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?**
- **Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.**
- **Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.**
- **Da li su neophodna finansijska sredstva obezbjeđena u budžetu za tekuću fiskalnu**

- godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?
 - Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
 - Dbrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
 - Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? **Obrazložiti.**
 - Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
 - Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? **Obrazložiti.**

Fenomen nasilja ima dalekosežne posljedice i rezultira nepovoljnim pojavama poput delinkvencije, upotrebe droga, porodičnog nasilja, somatskih i medicinskih tegoba. Takođe stvara troškove u oblastima pravosuđa, policije, zdravstva, dječije i socijalne zaštite, rezidencijalne njege. Preventivni programi i mjere daju višestruke uštede, smanjuju broj djece u sukobu sa zakonom, troškove maloljetničkog pravosuđa, stopu kriminala i drugih nefunkcionalnih ponašanja, nezaposlenost. Akcioni plan predstavlja okvir implementacije aktivnosti Programa predviđenih za trajanje dvije školske godine: 2019/2020. i 2020/2021. On daje okvir za samostalno sprovođenje mjera, partnerstvo, učesće domaćih i međunarodnih nevladinih i drugih organizacija, nudi mogućnosti za projektno ispunjenje postavljenih ciljeva i predviđenih aktivnosti. U Akcionom planu za svaki operativni cilj su predviđeni indikatori učinka, razrađene aktivnosti, predviđeni nosioci i partneri, rok za realizaciju, definisani indikatori rezultata, potrebni budžet za implementaciju i pretpostavljen izvor.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- **Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertna podrška i ako da, kako.**
- **Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).**
- **Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.**

U cilju analize stanja i predlaganja mjera za suzbijanje vršnjačkog nasilja i vandalizma u obrazovno-vaspitnim ustanovama u Crnoj Gori, Ministarstvo prosvjete formiralo je Komisiju čiji članovi su i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva finansija, Uprave policije, Zajednice opština i NVO „Roditelji“.

Analiza je izrađena na osnovu podataka prikupljenih upitnikom koji se odnosio na nasilje u školama, kao i na opremljenost objekata obrazovno-vaspitnih ustanova alarmnim sistemom i video nadzorom. Podaci o slučajevim vršnjačkog nasilja prikupljeni su po sljedećim vrstama nasilja: emocionalno, iznuđivanje, sajber, seksualno, socijalno, verbalno, fizičko - pojedinačne tuče, fizičko - grupne tuče kao i nasilje djece nad zaposlenima i nasilje zaposlenih nad djecom. Takođe, prikupljeni su i podaci o broju: evidentiranih slučajeva nasilja, žrtava i počinioca nasilja, prijava centrima za socijalni rad, Upravi policije i drugim ustanovama i izrečenih vaspitnih mjera. Iz Informacionog sistema obrazovanja (MEIS) korišćeni su podaci o broju: učenika/djece, ustanova, objekata, kao i o štetama nastalih vandalizmom. Svi članovi Komisije su saopštili ili dostavili informacije sa prijedlogom mjera iz nadležnosti institucija koje predstavljaju. Komisija je predložila mjere čijom realizacijom bi se značajno doprinijelo prevenciji vršnjačkog nasilja i smanjenju šteta na obrazovno-vaspitnim ustanovama.

7: Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
 - Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
 - Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
 - Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?
-
- Izazov može biti usaglašeno pružanje usluga i psiho-socio-edukativno-ekonomska podrška; nedovoljni kadrovski kapaciteti; prisustvo otpora, posvećenosti, predrasuda prema odgovornosti u ovim oblastima.
 - Obrazovno-vaspitne ustanove su u obavezi da tačne podatke o vršnjačkom nasilju i vandalizmu ažurno unose u MEIS aplikaciju. Tim za prevenciju nasilja i vandalizma, koji će se formirati pri Ministarstvu prosvjete, će u cilju kontinuiranog praćenja i planiranja potrebnih aktivnosti analizirati podatke na kraju II i IV klasifikacionog perioda školske 2019/2020. i 2020/2021. godine.
 - Izvještaje o realizaciji Programa tim će dostavljati Vladi Crne Gore u IV kvartalu 2020. i 2021. godine.
 - Izvještavaće se i u okviru praćenja implementacije Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja za period 2017–2021. godina.
 - Nezavisna fokusirana evaluacija će se realizovati za oblasti koje se procijene kao proritetne. Sredstva za evaluaciju planirano je da se obezbijede putem donacije.

Datum i mjesto

